

Littérature hébraïque et générale

Pour nouveaux immigrants
en écoles religieuses

Instructions au candidat

- א. Durée de l'examen : une heure et demie.
- ב. Structure du questionnaire et barème de notation :
Ce questionnaire comporte deux parties.
Première partie — Prose (conte des Sages [מעשה חכמים], nouvelle), drame et monodrame.
(2 × 30) — 60 points
Deuxième partie — Poésie (*piyout*, poésie médiévale, poésie hébraïque du 20e siècle)
(2 × 20) — 40 points
Total — 100 points

- ג. Matériel auxiliaire autorisé :
(1) Liste imprimée des oeuvres étudiées en classe.
(2) Dictionnaire hébreu-langue étrangère / langue étrangère-hébreu, selon le choix du candidat.

- ד. Instructions supplémentaires :
(1) Il est obligatoire de joindre au cahier d'examen la liste imprimée des oeuvres étudiées en classe.
(2) N'illustrez pas plusieurs de vos réponses par des exemples tirés d'une même oeuvre.

Tout ce que vous voulez écrire en tant que brouillon (plans, calculs, etc...), doit être écrit dans votre cahier d'examen uniquement, sur des pages séparées.

Indiquez "טייטה" en haut de chaque page de brouillon. Écrire des notes de brouillon sur d'autres feuilles que celles du cahier d'examen, risque d'entraîner votre disqualification !

Bonne chance!

ספרות עברית וכללית

לעולים חדשים
לבתי ספר דתיים

הוראות לנבחן

- א. משך הבחינה: שעה וחצי.
- ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה:
בשאלון זה שני פרקים.
פרק ראשון — סיפורת (מעשה חכמים, סיפור קצר), דרמה ומונודרמה.
(30×2) — 60 נקודות
פרק שני — שירה (פיוט, שירת ימי הביניים, השירה העברית במאה ה-20)
(20×2) — 40 נקודות
סה"כ — 100 נקודות
- ג. חומר עזר מותר בשימוש:
(1) רשימה מודפסת של היצירות שנלמדו בכיתה.
(2) מילון עברי-לועזי / לועזי-עברי, לפי בחירת התלמיד.
- ד. הוראות מיוחדות:
(1) חובה לצרף למחברת הבחינה את הרשימה המודפסת של היצירות שנלמדו בכיתה.
(2) אין להדגים בתשובות שונות על פי אותה יצירה.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב בטייטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
רשום "טייטה" בראש כל עמוד טייטה. רישום טיטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

בהצלחה!

Questions

Première partie – Prose (conte des Sages [מעשה חכמים], nouvelle), drame et monodrame (60 points)

Répondez à deux questions parmi les questions 1 à 11 (30 points par question).

Conte des Sages [מעשה חכמים]

1. Lisez le conte des Sages "בתו של רבי עקיבא והנחש" ci-dessous, puis répondez à la question qui suit.

בתו של רבי עקיבא והנחש

לְרַבִּי עֲקִיבָא הָיְתָה בֵּת.
אָמְרוּ לוֹ הַכֹּלְדָּיִם:¹ אוֹתוֹ הַיּוֹם שְׁנֹכְנֶסֶת לְבֵית הַחֶפֶה,
מִכֵּשׁ אוֹתָהּ נָחֵשׁ, וְהִיא מֵתָה.
הָיָה דוֹאֵג עַל הַדָּבָר הָרָבָה.
אוֹתוֹ הַיּוֹם, נִטְלָה הַמִּכְבָּנָה,² נִעְצָה אוֹתָהּ בְּסֶדֶק,
קָרָה שְׂשִׁיבָה [שְׁנִנְעָצָה] בְּעֵינָיו שֶׁל נָחֵשׁ.
בְּבִקּוֹר, כְּשֶׁנִּטְלָה אוֹתָהּ, נִסְרָךְ וּבָא הַנָּחֵשׁ אַחֲרֶיהָ.
אָמַר לָהּ אֲבִיָּה: מָה עָשִׂיתָ?
אָמְרָה לוֹ: בָּעָרֵב בָּא עָנִי, קָרָא בַּפֶּתַח, וְהָיוּ טְרוּדִים כָּל הָעוֹלָם בְּסַעֲדָה,
וְאֵין שׁוֹמֵעַ לוֹ.
קָמַתִּי, נִטְלָתִי אֶת מְנָתִי שֶׁנִּתְּתָם לִי, וְנִתְּתִיהָ לוֹ.
אָמַר לָהּ: מִצּוּהָ עָשִׂיתָ.
יָצָא רַבִּי עֲקִיבָא וְדָרַשׁ: "וְצִדְקָה תַצִּיל מִמּוֹת" (משלי י, ב).
וְלֹא מִמִּיתָה מְשֻׁנָּה, אֲלָא מִמִּיתָה עֲצוּמָה.

1 — ceux qui voient (lisent) dans les étoiles (astrologues).

2 — une broche pour épingler un vêtement ou pour les cheveux.

Le serpent, le mur et la brèche dans le mur sont des symboles dans ce conte des Sages.

Choisissez deux de ces symboles, expliquez ce que chacun d'eux représente, et en quoi il permet de comprendre la morale de ce conte des Sages.

Attention: n'utilisez pas la même œuvre pour illustrer vos différentes réponses.

Nouvelle

2. אנטון צ'כוב / כינורו של רוטשילד

Vers la fin de la nouvelle, un changement s'opère chez Jacob (Bronze). Au lieu d'effectuer constamment des bilans financiers, il effectue un bilan intérieur (une introspection). Expliquez et illustrez cette affirmation.

3. אנטון צ'כוב / יגון

Voici un passage tiré de la nouvelle "יגון", dans lequel figure une description de Iona le cocher se trouvant en ville.

Lisez ce passage, puis répondez à la question qui suit.

עיניו של יונה, חרדות ומלומדות בייסורים, מתרוצצות על פני ההמונים המשוטטים משני צידי הרחוב: האין בין כל אלפי האנשים האלה אפילו אחד שיקשיב לו?

Quelle est, dans la nouvelle, la réponse à la question qui figure dans ce passage ?

Expliquez vos propos, et illustrez-les à l'aide de trois exemples tirés de la nouvelle.

4. אנטון צ'כוב / יגון ou אנטון צ'כוב / כינורו של רוטשילד

Décrivez le contexte (le lieu, le paysage) de la nouvelle que vous avez étudiée

("יגון" ou "כינורו של רוטשילד"), puis expliquez sa contribution à la caractérisation du personnage principal de la nouvelle.

Drame

5. פרידריך דירנמט / ביקור הגברת הזקנה ou לאה גולדברג / בעלת הארמון

Décrivez un personnage secondaire de la pièce que vous avez étudiée ("בעלת הארמון" ou "ביקור הגברת הזקנה"), exposez la relation que ce personnage entretient avec le personnage principal, puis expliquez le rôle de ce personnage secondaire dans la pièce.

6. בן-ציון תומר / ילדי הצל

Répondez aux deux paragraphes א et ב.

א. Donnez deux exemples tirés de la pièce, illustrant le thème de l'arbre, puis expliquez leur contribution à l'élaboration du sens de l'intrigue et/ou au façonnement des personnages. (18 points)

ב. Choisissez un autre thème de la pièce, puis expliquez sa contribution au sens de l'intrigue et/ou au façonnement des personnages. (12 points)

7. סופוקלס / אנטיגונה

"L'Hybris" (l'orgueil exagéré) est l'une des causes qui a entraîné la fin amère des héros tragiques. Expliquez et illustrez cette affirmation en vous référant à la vie et au comportement du héros tragique ou de l'héroïne tragique dans "אנטיגונה".

8. הנריק איסבן / בית בונות

Ci-dessous un passage tiré du dialogue entre Nora et Kristine Linde. Lisez le passage et répondez à la question qui suit.

נורה: [...] גם לי יש משהו להתגאות בו.
לינדה: אין לי שום ספק. אבל למה את מתכוונת?
נורה: דברי בשקט. שטורוולד לא ישמע! בעד שום הון שבעולם אסור לך – אסור לאף אחד – לגלות את זה, אף אחד מלבדך.

Que nous enseigne ce dialogue sur la relation entre Nora et Torvald Helmer?

Expliquez vos propos, et donnez trois exemples tirés de la pièce, qui reflètent la relation qu'ils entretiennent.

9. הנריק איסבן / אויב העם

Répondez aux deux paragraphes א et ב .

א. Décrivez le combat de Dr. Stockmann.

Mentionnez dans votre réponse également les conséquences de son combat. (20 points)

ב. Expliquez quelles sont les valeurs qui motivent le Dr. Stockman dans ce combat.

(10 points)

Monodrame

10. איציק ויינגרטן / לרקוד עם אבא

Voici un passage dans lequel figurent les propos tenus par le père à son fils.

Lisez le passage puis répondez à la question qui suit.

[...] יש ריקודים שחייבים להירקד. לפעמים הם נמצאים בגוף הרבה זמן, ובסוף הם נרקדים מעצמם [...] ריקוד שצריך להירקד, לא הולך לאיבוד [...] כמו פסלים שנמצאים בסלע והפסל רק משחרר אותם. או שירים שמישהו בא ופותח להם שער, שיעופו מהכלוב.

Donnez une interprétation à ces propos, puis expliquez de quelle manière ils représentent le personnage du père, le personnage du fils et la relation qu'ils entretiennent.

11. נאווה סמל / אחת זקנה

Hanna ouvre son discours aux élèves de la classe par : "בית זה משהו שאתה בוחר" .

Par la suite, elle dit : "אף פעם לא הייתה לי אפשרות לבחור" .

À la fin de son discours, elle dit : "פחדתי לבחור ואתם נתתם לי את האומץ" .

Ces trois phrases de Hanna expriment le processus qu'elle a traversé.

Expliquez quel est le processus que Hanna a traversé, puis illustrez vos propos à partir d'exemples tirés du monodrame.

Deuxième partie – Poésie

(*Piyout*, poésie médiévale, poésie hébraïque du XXe siècle) (40 points)

Répondez à deux questions parmi les questions 12 à 18 (20 points par question).

Piyout [פיוט]

12. Lisez le *piyout* ci-dessous, puis répondez à la question qui suit.

אל נורא עליה / ר' משה אבן עזרא

אל נורא עליה.

המציא לנו מחילה. בשעת הנעילה:

couplet 5
זכר צדקת אביהם. וחדש את ימיהם.
פקדם וחתלה. בשעת הנעילה:

couplet 1
מתי מספר קרואים. לה עין נושאים.
ומסלדים בחילה. בשעת הנעילה:

couplet 6
קרא נא שנת רצון. והשב שארית הצאן.
לאהליבה ואהלה. בשעת הנעילה:

couplet 2
שופכים לה נפשם. מחה פשעם וכחשם.
והמציאם מחילה. בשעת הנעילה:

couplet 7
תזכו לשנים רבות. הבנים והאבות.
בדיצה ובצהלה. בשעת הנעילה:

couplet 3
היה להם לסתרה. וחלצם ממארה.
וחתמם להוד ולגילה. בשעת הנעילה:

couplet 8
מיכאל שר ישראל. אליהו וגבריאל.
בשרו נא הגאלה. בשעת הנעילה:

couplet 4
חון אותם ורחם. וכל לוחץ ולוחם.
עשה בהם פלילה. בשעת הנעילה:

Les deux couplets qui concluent le *piyout* ont été ajoutés ultérieurement.

Interprétez ces deux derniers couplets, puis expliquez de quelle manière on peut en déduire que ces couplets ont été ajoutés au *piyout* ultérieurement.

Poésie médiévale [שירת ימי הביניים]

13. Lisez le poème ci-dessous, puis répondez à la question qui suit.

יִדְעַתְנִי בְּטָרִם תְּצַרְנִי / ר' יהודה הלוי

- 1 יִדְעַתְנִי בְּטָרִם תְּצַרְנִי, / וְכָל עוֹד רוּחָךְ בִּי – תְּצַרְנִי.
- 2 הֵיטֵשׁ לִי מַעֲמָד, אִם תִּהְדָּפְנִי, / וְאִם לִי מִהֲלָךְ, אִם תַּעֲצֹרְנִי?
- 3 וּמָה אֶמַּר? – וּמִחֲשָׁבִי בִידָךְ! / וּמָה אוֹכֵל עֲשֵׂה עַד תַּעֲזֹרְנִי?
- 4 דְּרִשְׁתִּיךְ בְּעַת רָצוֹן – עַנְנִי / וְכִצְנָה רָצוֹנְךָ תַּעֲטֹרְנִי,
- 5 הַקִּימְנִי לְשַׁחַר אֶת דְּבִירְךָ / וְאֶת שְׁמֶךָ לְבָרֶךְ עוֹרְרִנִּי!

Donnez une interprétation à la quatrième strophe de ce poème, puis expliquez le lien entre cette strophe et l'ensemble du poème.

14. Lisez le poème ci-dessous, puis répondez à la question qui suit.

רֵאָה שְׁמֶשׁ / ר' שלמה אבן-גבירול

רֵאָה שְׁמֶשׁ לַעַת עֶרֶב אֲדָמָה / כָּאֱלוֹ לְבִשָּׁה תּוֹלַע לְמַכְסָּה,
תִּפְשֵׁט פָּאֲתֵי צִפּוֹן וְיָמִין / וְרוּחַ יָם בְּאַרְגָּמָן תִּכְסֶּה,
וְאַרְצִי – עֲזֹבָה אוֹתָהּ עֶרְמָה / בְּצֵל הַלִּילָה תִּלְוִי וְתַחֲסֶה,
וְהַשְׁחַק אֲזִי קָדָר, כָּאֱלוֹ / בְּשִׁק עַל מוֹת יְקוּתִיָּאֵל מְכֶסֶה.

Choisissez deux procédés stylistiques [אמצעים אומנותיים] figurant dans ce poème, puis expliquez de quelle manière ces procédés expriment la douleur ressentie par le narrateur suite à la mort de Yékoutiel.

La poésie hébraïque du XXe siècle [השירה העברית במאה ה' 20]

[ארץ-ישראל וירושלים] Eretz Israël et Jérusalem

15. Lisez le poème ci-dessous, puis répondez à la question qui suit.

גלות / בלפור חקק

strophe 1	סבי היו לו בגדי כהנה שקופים	strophe 3	סבא שלי מלך עצוב.
ורקמה לו אמו בדש הכתנת	נולד בבגדי משי ורקמה בגדי חמודות.	וכאשר גלה אל ארץ	נשחתו בגדיו, נשחת הודו.
התכלה פסי זהב יפים.	רק במותו הלבישוהו תכריך כעטרת	והקקה לו את שמו בענג	טלית שקבל מאביו טלית ירשה
באותיות של כסף, אור מזקק.	חוקקה תכלת אותיות של קדשה.	סבא שלי. מורד בן רפאל חקק.	
strophe 2	ועלה סבי כאברהם מאור	strophe 4	ולאך הטלית דמיתי לראות
מאותה ארץ על פי אותו דבור.	עלה עלה אל אותה אדמת מולדת.	פסי זהב יפים. אור מזקק.	
ולא היתה	לוא היתה	סבא שלי. מורד בן רפאל חקק.	
לו עוד הכתנת הנחמדת.	ואבדה לו שורתו		
ואבל נגה פניו	ונשחת הכסף		
ונשחט הזהב.	ובשוקים רכל סבי מכר את אוצרותיו		
בגדים בלים, מרכלת אכזב	לשוננו כבדה, נביא נעזב.		

Décrivez comment le thème de l'argent et de l'or apparaît dans ce poème, puis expliquez de quelle manière ce thème illustre le changement qui s'opère dans la situation du grand-père après son *aliyah*.

Poèmes dans l'ombre de la Shoah [שירים בצל השואה]

16. Lisez le poème ci-dessous, puis répondez à la question qui suit.

טרקטורים / רוני סומק

strophe 1 הבנים של דוקטור מנגלה מוכרים טרקטורים

בדרך שבין מיוכן לשטוטגרט.
מי שיקנה אותם יחרש את האדמה,
ישקה עץ,

יצבע באדם את רעפי הבית
ובפסטיבל הבינה יראה אף תזמורת המסבאה
מצבת על הרחבה כחילי בדיל בחלון ראיה.

strophe 2 במכון היפי של ההיסטוריה יודעים לסרק בלורית

אפלו בשערה של
מפלצת.

Donnez une interprétation aux deux derniers vers de la première strophe, puis expliquez le rôle que jouent ces vers dans l'élaboration du sens du poème.

La vie de couple [זוגיות]

17. Ci-dessous figure le poème ב (débutant par les mots "נפרדנו כך") extrait du recueil de poèmes :
שירי אהב"ה , de Lea Goldberg. Lisez-le poème, puis répondez à la question qui suit.

ב

נפרדנו כך. היטב, היטב חרה לי.
הערפל בינינו כחומה.
זאת הטפה שעל ידי נותרה לי
טפת סגריר ודאי היא, לא דמעה.

לדור הזה הבכי הוא כלמה,
הוא לא יבכה על אהבה גוססת.
ביום הדין ובלילות החסד
אדיש וגא הוא לא יוריד דמעה.

נפרדנו כך. הרחוב המה, המה.
דחפני איזה הלך, ומנגד
הערפל תלוי כהינומה.

מאין בלבי חדוה חוגגת?
אולי, בכל זאת, זו היתה דמעה.

Décrivez le processus émotionnel que traverse la narratrice dans ce poème, puis expliquez la contribution de l'un des procédés stylistiques [אמצעים אומנותיים] figurant dans le poème, à l'expression de ce processus.

L'homme et son identité [אדם וזהות]

18. Lisez le poème ci-dessous, puis répondez à la question qui suit.

דברי רקע ראשוניים / ארז ביטון

אָמִי אָמִי strophe 1

מִכְפָּר הַשִּׁיחִים הַיְרָקִים בְּיָרֵק אַחֵר.
מִשְׁן הַצִּפּוּרִים הַמְחַלְבּוֹת חֶלֶב מְתוֹק מְכֹל מְתוֹק,
מַעֲרֵשׁ זְמִירֵי אֶלֶף לַיְלָה וְעוֹד לַיְלָה.

אָמִי אָמִי strophe 2

שֶׁהֲרַחֲקָה רְעוֹת
בְּאַצְבָּעוֹת צִרְדּוֹת
בְּהִלָּקְאוֹת חֲזָה
וּבְשֵׁם כָּל הָאֲמֵהוּת.

אָבִי אָבִי strophe 3

אֲשֶׁר עֶסֶק בְּעוֹלָמוֹת
אֲשֶׁר קָדַשׁ שְׁבָתוֹת בְּעֶרְאֵק נָקִי
אֲשֶׁר הָיָה בְּקִי מֵאִין כְּמוֹהוּ
בְּהִלָּכוֹת בֵּית כְּנָסֶת.

אָנִי אָנִי strophe 4

שֶׁהֲרַחֲקָתִי עֲצָמִי
הֲרַחֵק אֶל תּוֹךְ לִבִּי
שֶׁכְּשֶׁהִכֵּל הָיוּ יְשָׁנִים
הַיִּיתִי מְשֻׁנָּן
הֲרַחֵק אֶל תּוֹךְ לִבִּי
מִסּוֹת קִטְנוֹת שֶׁל בֶּךָ
בִּיהוּדִית
מְרוֹקָאִית.

De quelle manière les "מסות קטנות של בך" sont-elle liées à l'univers du narrateur de ce poème ?
Expliquez et illustrez vos propos.

Bonne chance

Tous droits réservés à l'État d'Israël.
Toute copie ou publication est interdite sans l'autorisation du
ministère de l'Éducation.

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך